

Latvijas Dialogi

Dialoga apla “Kas mūs spēcina un (sa)tur kopā?” scenārijs – garā versija

Ieteikumi scenārija izmantošanai:

- Scenārijs ir paredzēts kā atbalsts Dialoga apla vadīšanai; to nevajadzētu izdalīt dalībniekiem. Tad, kad esat to pielāgojuši sev un savam dialogam, izdrukāriet vienu eksemplāru savā lietošanā.
- Scenārijā izmantotie formulējumi ir piemēri. Pielāgojiet tos, lai tie labāk atbilstu dialoga tēmai, jūsu mērķa grupai un jums pašiem.
- Laika norādes ir orientējošas. Tās sniedz ieskatu tam, cik daudz laika ieteicams veltīt katram posmam.

Kopējais laika plāns:

10 - 15 min	Sākums, ievads par dialogu un tēmu, iepazīstināšana ar sevi kā sarunvedi, savstarpēja iepazīšanās un noskaņošanās
5 - 7 min	Dialoga noteikumu pārrunāšana
60 min	Dialogs (sākums un padziļinājums)
10 min	Dialoga noslēgums
5 min	Paldies un lūgums aizpildīt aptauju

LAIKS	TĒMA	SARUNVEŽA TEIKTAIS
10 - 15 min	Sasveicināšanās Ievads par dialogu un tēmu Iepazīstināšana ar sevi kā sarunvedi Savstarpēja iepazīšanās	Sveicināti! Liels prieks jūs visus redzēt šodienas Latvijas Dialogu aplī. Paldies, ka atnācāt un veltāt savu laiku šai sarunai. Šodienas dialoga tēma ir „Kas mūs spēcina un (sa)tur kopā?” Dzīvojam nestabilā laikā, un publiskajā telpā daudz dzirdam par to, kas mūs šķēļ, kas neizdodas un kurš pie tā vainīgs. Taču retāk runājam par to, kas mūs notur kājās, kad ir grūti, un kas mūs satur kopā, kad šķiet, ka katrs iet savu ceļu. Katram ir savi spēka avoti, un katram ir brīži, kad spēka pietrūkst. Šodien runāsim par to, kas mūs spēcina un satur kopā Latvijā (katru pašu un mūs visus), un kā mēs varam nest spēku arī citiem. Tas kļūst īpaši svarīgi krīzēs. Sarežģītā brīdī nozīme ir ne vien praktiskai gatavībai, bet arī tam, cik stipri esam, vai spējam uzticēties, sadarboties un palīdzēt cits citam. Dialogā mēs cenšamies labāk saprast tēmu, citus un paši sevi. Mums nav jāvienojas par vienu pareizo atbildi, jāpieņem lēmumi vai jāatrod risinājumi, lai gan sarunas gaitā var rasties jaunas idejas. Vērtīgākais būs sadzirdēt dažādas pieredzes. Pirms sākam, īsi par to, kas ir dialogs? Dialogs nav debates, kurās jāuzvar, un arī ne diskusija, kuras beigās mums obligāti jānonāk pie kopīga viedokļa vai risinājuma. Dialoga mērķis ir labāk saprast sevi, citus un pašu sarunas tēmu. Tāpēc šajā sarunā mēs aicināsim dalīties savā pieredzē, domās, sajūtās un jautājumos, kā arī patiesi ieklausīties citu cilvēku pieredzē un skatījumā. Mums nav jādomā vienādi. Tieši atšķirīgā pieredze un skatījumi var palīdzēt ieraudzīt tēmu no jauna. Šeit nav „pareizo” vai „nepareizo” atbilžu. Nav arī nepieciešams būt ekspertam vai jau iepriekš zināt, ko par šo tēmu domā. Dialoga noslēgumā pārrunāsim, ko esam iemācījušies vai apzinājušies šīs sarunas laikā Par manu lomu Es esmu, un šodien būšu jūsu sarunvedis. Mana loma ir rūpēties par dialoga procesu, lai saruna notiktu cieņpilni, lai ikvienam būtu iespēja izteikties un lai mums būtu telpa patiešām ieklausīties citam citā. Ja nepieciešams, es sarunas laikā jūs

		pārtraukšu vai pievērsīšu uzmanību tam, lai sarunā būtu vieta arī tiem, kuri vēl nav izteikušies. Tas nav vērtējums par jūsu teikto, tas ir veids, kā palīdzēt mums visiem būt līdzvērtīgiem sarunas dalībniekiem. Par piezīmēm Šajā Dialoga aplī mums būs arī piezīmju veicējs. Viņa uzdevums ir pierakstīt sarunas galvenās domas, pieredzi un atziņas. Piezīmes tiek veiktas anonīmi, tajās netiks norādīti jūsu vārdi, uzvārdi, profesijas vai informācija par to, kurš tieši ko ir teicis. Šīs piezīmes kopā ar citu Latvijas Dialogu apli atziņām tiks apkopotas kopīgā Latvijas Dialogu ziņojumā. Tādējādi tas, par ko šodien runāsim, nepazudīs, jūsu pieredze un domas kļūs par daļu no plašākas Latvijas sarunas. Ar ziņojumu tālāk strādās Valsts kanceleja, izmantojot to politikas plānošanā. Iepazīšanās aplis Sāksim ar īsu iepazīšanās apli. • Lūdzu, nosauciet savu vārdu un īsi pastāstiet: • Kas jūs pamudināja piedalīties šajā sarunā?
5 - 7 min	Dialoga noteikumu pārrunāšana Dialoga noteikumi: Uzklausī un nepārtrauc. Veido saikni ar citu sacīto. Dalies savā pieredzē. Jautā, lai saprastu labāk. Izzini jauno un nezināmo.	Lai Dialoga aplis noritētu veiksmīgi, mums visiem ir svarīgi ievērot dialoga noteikumus. Katram izdalīšu dialoga noteikumu kartiņas un pastāstīšu sīkāk. 1. Uzklausī un nepārtrauc. Svarīgi, lai katram būtu iespēja mierīgi izteikt savu domu. Mēs nepārtraucam viens otru un neveidojam paralēlas sarunas. Pat ja nepiekrītam, vispirms līdz galam uzklausām. Klausīšanās ir tikpat nozīmīga kā runāšana. 2. Veido saikni ar citu sacīto. Dialogs nozīmē, ka mēs ne tikai izsakām savu viedokli, bet arī veidojam saikni ar citu sacīto. Mēģināsim sasaistīt savas domas ar to, kas jau izskanējis. Tas palīdz veidot kopīgu izpratni, nevis atsevišķus monologus. 3. Dalies savā pieredzē. Lai mēs viens otru labāk saprastu, aicinu runāt, balstoties savā pieredzē. Tas nozīmē – stāstīt par situācijām, notikumiem un atmiņām, kas ir veidojuši jūsu skatījumu. Mēs nerunājam “visu vārdā”, bet dalāmies ar to, ko paši esam piedzīvojuši un domājuši. Ļoti palīdzīgi ir runāt “es formā”. 4. Jautā, lai saprastu labāk.

		Ja kaut kas nav skaidrs vai raisa interesi, droši uzdodiet jautājumus arī viens otram. Jautājumu mērķis nav apstrīdēt vai pārliecināt, bet gan labāk saprast. Patiesa interese par otra skatījumu palīdz padziļināt sarunu. 5. Izzini jauno un nezināmo. Dialogs ir iespēja paplašināt savu skatījumu. Mums nav jāvienojas vai jānonāk pie kopīga secinājuma. Atšķirīgi viedokļi bagātina sarunu. Aicinu būt atvērtiem jaunām domām un būt gataviem kopā pamanīt arī to, kas līdz šim varbūt nav bijis redzams vai saprasts. • <i>Vai šie dialoga noteikumi ir pieņemami visiem?</i> • <i>Vai ir kāds dialoga noteikums, kurā sevi būtu īpaši jāpieskata dialoga laikā? Padalieties, lūdzu.</i> Papildu noteikums, ko aicinu ievērot, ir konfidencialitāte. Proti, pēc dialoga jūs droši varat dalīties ar to, ko paši domājat un teicāt, kā arī ar kopējām tēmām un atziņām, kas izskanēja. Tomēr aicinu neizpaust, kurš konkrēti ko ir teicis, un neminēt citu dalībnieku vārdus saistībā ar viņu pausto viedokli. Otrs papildus noteikums ir telefonu neizmantošana. Lai varētu pilnvērtīgi būt sarunā un ieklausīties citos, aicinu dialoga laikā telefonus nolikt malā un tos neizmantot.
60 min	Dialoga sākums	Sāksim mūsu Dialoga apli Šodien aicinu jūs kopā paraudzīties uz jautājumu, kas mūs spēcina un (sa)tur kopā – gan katru no mums, gan mūs kā sabiedrību. Aicinu katru uz mirkli padomāt par šo tēmu un to, kas jums pašam ir svarīgs. • <i>Kas Tev nāk prātā, domājot par jautājumu - kas mūs satur kopā? (mēs var būt gan ģimene, kolēģi, gan arī plašāka kopiena un sabiedrība)</i> Lūgšu katru pa vienam īsi padalīties. • <i>Kādas domas raisās, šobrīd klausoties citu teikto?</i>
	Dialoga padziļinājums	Klausoties jūsos sadzirdēju šādas tēmas...emocijas...domas... Līdzības parādās, runājot par..., atšķirīgas pieredzes / viedokļi..... Iespējamie papildus jautājumi.

		• <i>Kad Tu esi piedzīvojis to sajūtu, ka mēs turamies kopā?</i> • <i>Kas mums kā sabiedrībai traucē turēties kopā?</i> • <i>Kas Tevi spēcina brīžos, kad ir grūti? Kas mūs kā sabiedrību spēcina?</i> • <i>Ko mēs varam darīt jau rīt, lai spēcīnātu sevi vai kādu sev līdzās?</i> Var arī uzdot: • <i>Kur vēlamies virzīties tālāk? Kuru tēmu vēlētos apskatīt padziļinātāk?</i> Ja nepieciešams, tad sarunvedis atspoguļo, kādas tēmas / kopīgais / atšķirīgais izskanējis.
10 min	Dialoga noslēgums	Mūsu dialogs tuvojas noslēgumam. Padomājiet mirkli, ko piedzīvojāt šodienas sarunā. Aicināšu katru padalīties ar atbildēm uz diviem jautājumiem: ○ Kā bija piedzīvot šo Dialoga apli? ○ Kādu atziņu paņēmu no šī dialoga? Alternatīva. Sākumā var lūgt dalībniekiem uzrakstīt uz lapiņām, ko labāk ir sapratuši par sevi, par citiem un par sarunas tēmu un tikai pēc tam padalīties.
5 min	Paldies un novērtējuma anketa	Ja vēlaties, varat pastāstīt par savu dalību šajā dialogā, piemēram, sociālajos tīklos. Atgādinu, ka dialogs bija konfidenciāls – lūdzu, neizpaužiet, ko konkrēti teica citi dalībnieki. Jūs droši varat dalīties ar savām domām, sajūtām un kopējām tēmām, kas sarunā izskanēja. Paldies jums par piedalīšanos Dialoga aplī! Noslēgumā lūdzu jūs veltīt pāris minūtes un aizpildīt šo īso Dialoga apla novērtējuma anketu. Tā palīdzēs Dialoga kustības veidotājiem labāk izprast Dialoga apla plašāko ietekmi.